

‘Elke patiënt is een parel’

prof. dr. Bob Pinedo

Toen Bob Pinedo in 1972 zijn loopbaan als chef de clinique in het Academisch Ziekenhuis Utrecht begon, stond de zorg aan kankerpatiënten nog in de kinderschoenen. Chemotherapie bestond niet en gespecialiseerde pijnbestrijding moest nog worden ontwikkeld. Wie niet geopereerd kon worden, lag in bed te wachten op de dood. Professor Pinedo kon dat niet aanzien. Hij besloot zich helemaal op de kankerpatiënt te richten en zette de oncologie in Nederland op de kaart. Vorig jaar oktober nam de vooraanstaande kankerspecialist afscheid van het VU Medisch Centrum te Amsterdam. Maar in plaats van te genieten van zijn welverdiende pensioen, is hij nog altijd hard aan het werk. “Voor patiënten blijf ik tijd maken. Zij zijn mijn grootste inspiratiebron.”

Hij moet nadenken over de vraag wat er sinds het ingaan van zijn pensioen - in oktober vorig jaar - is veranderd in zijn dagelijkse leven. Even lijkt het er op dat hij niets kan bedenken. Maar plotseling komen er pretlichtjes in zijn donkere ogen. Bijna ondeugend zegt Bob Pinedo: “De wekker gaat niet meer elke ochtend om zeven uur af. En als de wekker wel gaat, draai ik me tegenwoordig nog wel eens even om.” Er is meer tijd voor het ontbijt en de krant, maar verder heeft hij het eigenlijk nog net zo druk als voor zijn pensioen. “Zeker als ik in Nederland ben, heb ik nog altijd veel werk te doen. Maar dat vind ik niet erg. Ik heb altijd hard gewerkt en veel gereisd. Ik zou niet anders willen.”

Gemiddeld één week per maand is Bob Pinedo in Nederland, zijn huis in Amsterdam heeft hij om die reden aangehouden. Maar de rest van de tijd is hij vooral te vinden op Curaçao en daar leeft hij wél iets meer als een ‘pensionado’. Samen met zijn vrouw Rita laat hij er een huis bouwen. Het staat op een steenworp afstand van het landgoed Zuurzak, even ten oosten van Willemstad, waar Pinedo opgroeide. “Ja, ik keer terug naar het eiland van mijn jeugd. Het klimaat daar is heel prettig, zeker voor mijn rug. Ik heb scoliose, een rugaandoening. Ik begin elke dag met een paar baantjes trekken in het zwembad. In Nederland gun ik mezelf daar de tijd gewoon niet voor.” Ook kan

hij zich er nu al op verheugen om straks weer de flamingo’s te voeren. “Ik hoop dat ze uiteindelijk bij ons aan tafel komen als we zitten te ontbijten. Het zijn zulke mooie vogels, intelligent ook.”

Maar hij zou Bob Pinedo niet zijn als hij niet óók aan het werk was op Curaçao. “Vanaf mijn zestiende heb ik al mijn tijd en energie geïnvesteerd in Nederland. Ik voel me verplicht om nu ook wat voor de bewoners van Curaçao te doen.”

“Hoop doet leven, maar valse hoop wil ik niemand geven.”

En dus zet hij voortvarend een bevolkingsonderzoek naar borstkanker én baarmoederhalskanker op. “Er is daar op dat gebied nog helemaal niets. Te veel vrouwen overlijden aan deze vormen van kanker. Natuurlijk vooral onder de arme delen van de bevolking. Bemiddelde mensen gaan naar privéklinieken voor een uitstrijkje of mammografie. Ik wil dat die onderzoeken voor iedereen bereikbaar worden”, vertelt hij in zijn werkkamer op Schiphol bij KLM Health Services. Hier houdt eens per maand spreekuur. Patiënten uit de hele

wereld - veel zakenmensen - komen naar professor Pinedo toe voor een ‘expert opinion’. “Vaak is de diagnose door artsen uit hun eigen land al gesteld, maar willen ze dat ik er nog eens extra naar kijk. Ik doe dat graag. Ik blijf het prettig vinden om iets voor patiënten te kunnen betekenen. Zo heb ik laatst kunnen voorkomen dat een vrouw haar arm kwijtraakte. Volgens de artsen uit haar eigen land moest die worden geamputeerd. Ik heb haar arm tijdens de operatie kunnen sparen.”

Ook het wetenschappelijk onderzoek heeft Pinedo nog niet losgelaten. Hij is nu bezig om in samenwerking met de afdeling nanotechnologie van de Universiteit van Twente een ‘technopil’ te ontwikkelen waarmee darmkanker sneller kan worden opgespoord. “Als je bij een patiënt darmkanker vermoedt, moet je eigenlijk dagelijks de ontlasting bestuderen. Dat betekent concreet dat deze uit de toiletput moet worden gehaald. Dat is een klusje waar niemand vrolijk van wordt. Met deze pil kleurt de ontlasting van de patiënt blauw als er inderdaad sprake is van darmkanker. Het vergemakkelijkt het onderzoek aanzienlijk.”

Patiënt centraal

Concreet onderzoek, dicht bij de patiënt is kenmerkend voor de werkwijze van Pinedo. Hij introduceerde het ‘Bench-to-Bed’-onderzoek: patiënt en laboratorium dicht

bij elkaar. "Ik heb altijd willen voorkomen dat ik als onderzoeker in een ivoren toren terecht zou komen. Ik wilde dicht bij de realiteit van de patiënt blijven en oplossingen bedenken voor zijn dagelijkse problemen en ongemakken."

Pinedo vindt dat artsen en specialisten hun harnas uit moeten doen en zich kwetsbaar moeten durven opstellen tegenover de patiënt. "Je maakt als arts mooie dingen mee wanneer je de patiënt niet louter ziet als een studieobject, maar als een mens."

De combinatie van wetenschap en dokter is voor Pinedo altijd een zeer bevredigende geweest. "Het is fantastisch als je bij de patiënten meteen resultaat ziet van wetenschappelijk onderzoek. Zonder die lichtpuntes zou ik mijn werk veel zwaarder hebben gevonden."

Tijdens zijn carrière ontwikkelde de medische oncologie zich in razend tempo. Dertig jaar geleden bijvoorbeeld, overleden drie van de vier vrouwen aan borstkanker. Tegenwoordig genezen drie van de vier vrouwen. "Een aantal vormen van kanker is hard op weg om een chronische ziekte te worden. Je overlijdt ermee, niet langer eráán. Dat is grote winst." Het geheim van zijn succes? "Nadenken", zegt Pinedo zelf. "Ik houd van nadenken, niet van routine. Ik zeg altijd: elke patiënt is een parel. Als ik naar een patiënt kijk, leg ik de boeken opzij en probeer met een frisse blik te zien wat er nu precies aan de hand is."

Geconfronteerd met de dood

Dat neemt niet weg dat Pinedo regelmatig met de dood werd geconfronteerd en moeilijke gesprekken met patiënten moest voeren. "Tegen de tijd dat ze naar mij werden doorverwezen, was de diagnose al gesteld en waren ze vaak al over de eerste schrik heen. Maar ik vind het toch belangrijk om de patiënt goed in de ogen te kijken en eerlijk te vertellen hoe hij er voorstaat. Wat hij daarna met die informatie doet, is zijn persoonlijke keuze. Sommige mensen vinden het prettiger om het slechte nieuws enigszins te verdringen om positief te kunnen blijven en te genieten van de tijd die ze nog hebben. Dat begrijp én respecteer ik. Maar als ik vermoed dat een terminale patiënt toch denkt dat hij kan genezen omdat het een periode goed met hem gaat, dan houd ik hem wel bij de les. Hoop doet leven, maar valse hoop wil ik niemand geven."

Veel tijd voor ontspanning heeft hij zichzelf nooit gegeven. "Daar had ik ook weinig behoefte aan, ik heb mijn werk altijd met veel inzet en plezier gedaan. Maar na een vermoeiende dag ging ik vaak wel even zitten met een glas wijn en fijne muziek."

Voor zijn patiënten is hij er altijd, ook 's avond en in het weekend, ja zelfs tijdens vakanties. "Het is een enorme schok om te horen dat je ongeneeslijk ziek bent. Als ik aan het welzijn van mijn patiënten kan bijdragen door ze mijn mailadres en mobiele nummer te geven, dan doe ik dat." Als opleider heeft Bob Pinedo zijn studenten altijd meegegeven dat persoonlijke aandacht heel belangrijk is voor de patiënt. "Het zit vaak in kleine dingetjes. Kijk iemand aan als je slecht nieuws te melden hebt. En raak mensen aan, veel artsen vinden dat eng. Maar patiënten vinden het meestal prettig en voelen zich er beter door."

Door zijn rugaandoening is Pinedo ook patiënt. Toen hij een zware operatie moest ondergaan, lag hij een tijd in het ziekenhuis. Het gaf Pinedo weer nieuwe inspiratie om het als arts beter te doen voor de patiënt. "Het is een verrijking om de rollen eens om te draaien. Eigenlijk zou iedereen dat moeten meemaken. Je hoort mij overigens niet zeggen dat alle oncologen kanker zouden moeten hebben gehad, om te begrijpen wat hun patiënten doormaken. Dat zou te ver gaan. Maar ik heb bijvoorbeeld wel eens een colonoscopie ondergaan. Dat is een onderzoek van de dikke darm waar veel patiënten erg tegenop zien en dat begrijp ik nu goed. Als ze erg angstig zijn, adviseer ik een roesje, dan merk je er niets van."

Passie en bevlogenheid

Als hij praat over zijn vak, doet hij dat met evenveel passie en bevlogenheid als voor zijn pensioen. Hij staat nog midden in de actualiteit. Tijdens zijn afscheidsrede voor het VU Medisch Centrum, in oktober vorig jaar, pleitte hij voor het oprekken van de leeftijdsgrens voor het bevolkingsonderzoek naar borstkanker van 75 naar 80 jaar. En ook is hij er een voorstander van om niet alleen meisjes, maar ook jongens te vaccineren tegen het virus dat baarmoederhalskanker veroorzaakt. "Omdat het een seksueel overdraagbaar virus is." Over het gezondheidsbeleid van de overheid is Pinedo zeer te spreken. "Dat rookverbod in de horeca vind ik een moedige stap, ook al zit er in de wetgeving nog een aantal kinderziekten."

Bob Pinedo heeft niet alleen een reputatie als kankerspecialist, maar ook als fondsenwerver. Hij weet als geen ander mensen voor zijn zaak te winnen en heeft in de loop der jaren een groot en kapitaalkrachtig netwerk opgebouwd. Dankzij deze kwaliteit lukte het hem om het Cancer Center Amsterdam op te richten. Op 19 juni 2006 werd het gebouw door minister Hoogervorst in aanwezigheid van Ivo Niehe, Mies Bouwman en vele betrokkenen feestelijk geopend. Pinedo was tot vorig jaar directeur van het centrum. Hij heeft het met veel plezier gedaan, maar mist die verantwoordelijkheid niet. "Nu zijn anderen aan zet." Maar de kankerpatiënt kan hij niet loslaten. "Dat blijft mijn passie. Als ik terugkijk op mijn leven en zie dat ik al mijn kracht en tijd en aandacht, eigenlijk mijn hele leven in dienst heb gesteld om van kanker een chronische ziekte te maken."

Herbert Michael 'Bob' Pinedo (Willemstad, Curaçao) begon in 1960 met zijn studie geneeskunde in Leiden. Hij specialiseerde zich daarna tot internist en werd in 1972 benoemd tot chef de clinique interne geneeskunde bij het Academisch Ziekenhuis te Utrecht. Er bestond geen oncologische opleiding in Nederland. Geen enkel academisch ziekenhuis had een hoogleraar oncologie met een eigen afdeling. Bob Pinedo besloot daar verandering in te brengen. Hij wilde de situatie van kankerpatiënten verbeteren en richtte de werkgroep medische oncologie op. In 1979 werd Pinedo benoemd tot hoogleraar geneeskunde oncologie en afdelingshoofd van het VU Medisch Centrum. Hij had tevens de leiding van het farmacologisch laboratorium van het Nederlands Kanker Instituut. Hij is zorg aan patiënten en onderzoek altijd blijven combineren. Als onderzoeker publiceerde hij meer dan zeshonderd artikelen in internationale vakliteratuur. Bob Pinedo is de grondlegger van het VUmc Cancer Center Amsterdam waar onderzoek naar kanker plaatsvindt. Pinedo ontving vele prijzen.

bobpinedo@speakersacademy.eu

ISBN 978-90-72219-43-5
Bestel dit boek bij
speakersacademybookstore.nl

"Niet de arts maar het lichaam geneest de ziekte."
— Hippokrates —